

26. Банкрутство підприємства як економічне явище

Наталія Солодуха, Світлана Стахурська

Національний університет харчових технологій

Вступ. До недавнього часу для більшості суб'єктів господарювання процеси банкрутства були мало відомі. Лише в період реформування економіки відчутними стали такі економічні явища як нерентабельність, неплатоспроможність підприємств. Характерними ознаками фінансової кризи підприємства є скорочення попиту на його продукцію, і, як наслідок, зниження обсягів виробництва; зростання заборгованості постачальникам, держбюджету та банкам; затримки з виплатою заробітної плати працівникам. Кількість таких підприємств в економіці України неухильно зростає. Причому тенденції банкрутства поширюються не лише на окремих суб'єктів господарювання, а й на цілі галузі економіки.

Матеріали та методи. У процесі дослідження використовувались періодичні видання, Інтернет-ресурси; методи індукції та дедукції, аналізу та синтезу, узагальнення.

Результати. Поняття банкрутства органічно притаманне сучасним ринковим відносинам. Воно характеризує неспроможність підприємства (організації) задовольнити вимоги кредиторів щодо оплати товарів, робіт, послуг, а також забезпечити обов'язкові платежі в бюджет і позабюджетні фонди.

Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» під банкрутством розуміє визнану господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність за допомогою процедур санації та мирової угоди і погасити встановлені у порядку, грошові вимоги кредиторів не інакше як через застосування ліквідаційної процедури [1].

Причини банкрутства підприємств (організацій) можуть бути найрізноманітнішими. Загалом, їх можна поділити на дві групи: 1) зовнішні, які практично дуже важко (іноді неможливо) врахувати (політичні, соціально-економічні, науково-технічні, зовнішньоекономічні); 2) внутрішні, що безпосередньо залежать від форм, методів та організації роботи на самому підприємстві (брак стратегічного плану розвитку, низька якість менеджменту, недосконалість механізму ціноутворення, збільшення дебіторської заборгованості, утримання зайвих робочих місць, технологічна неузгодженість процесу виробництва, брак довготермінового інвестування, дефіцит власних оборотних коштів та інші). Результатом одночасного впливу всіх чинників є настання банкрутства [2, 3].

Науковці розрізняють такі види банкрутства, як: реальне банкрутство (повна неспроможність підприємства відновити в наступному періоді свою фінансову стабільність і платоспроможність в силу реальних втрат капіталу); технічне банкрутство (викликане суттєвим простроченням дебіторської заборгованості та перевищенням цієї заборгованості над кредиторською, а сума активів істотно перевищує фінансові зобов'язання); навмисне банкрутство (створення або збільшення керівником або власником підприємства його неплатоспроможності, нанесення економічного збитку в особистих інтересах або інтересах інших осіб, заздалегідь некомпетентне фінансове керівництво); фіктивне банкрутство (заздалегідь неправдиве об'явлення підприємством про свою неплатоспроможність з метою введення в оману кредиторів для отримання від них відстрочки виконання своїх зобов'язань або знижки на суми кредиторської заборгованості) [4].

На основі аналізу діагностики стану підприємства розробляються заходи щодо його оздоровлення. Їх можна розділити на оперативні (вдосконалення платіжного календаря, регулювання рівня незавершеного виробництва, переоформлення короткострокової заборгованості в довгострокову, проведення інших оперативних заходів), середньострокові (забезпечення достатності фінансових ресурсів для покриття знову виникаючих поточних зобов'язань, поступове погашення старих боргів), довгострокові (активний маркетинг з метою пошуку перспективної ринкової ніші, пошук стратегічних інвестицій, переозброєння під нову продукцію). Ефективність застосування заходів фінансового оздоровлення обґрунтовується в бізнес-планах.

Висновки. Отже, банкрутство підприємства це один з ключових елементів ринкової економіки і інститут розвиненої системи громадянського та торговельного права, це механізм, який дає можливість уникнути катастрофи та вигідно розпорядитися основними засобами. Ситуація банкрутства підприємств є типовою для економіки не лише країн, що розвиваються, а й будь-якої з розвинутих країн.

Література

1. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 22.12. 2011р. // Ел. Ресурс. - [Режим доступу]: <http://zakon2.rada.gov.ua./laws/>

2. Афоничкин А.И. Основы финансового менеджмента: учеб. пособие В 2-х ч. Ч.1/ А.И Афоничкин, Л.И. Журова.- Тольятти: Изд-во Волжского ун-та имени В.Н. Татищева, 2006. – 239с.

3. Давыдова Г.В. Методика количественной оценки риска банкротства предприятий / Г.В. Давыдова, А. Ю. Беликов // Управление риском. – 2009. - №3. – С.13 – 20.

4. Третьяк О. Про проблему банкрутства підприємств // Економіка України – №2 – 2010 р. – С. 46 – 49.